

Список використаних джерел

1. Головешко Б.Р. Лідерство як засіб легітимізації влади менеджера адміністративної діяльності / Головешко Б.Р. // Педагогіка і психологія професійної освіти: науково-методичний журнал. – 2014. – № 6. – С. 167–175.
2. Лідерство в організації: аналіз основних підходів та важливість їх застосування в організаціях системи вищої освіти / Л. М. Карамушка, Т. Г. Фелькель // Проблеми сучасної психології. – 2013. – № 2. – С. 52–60.
3. Міщишин В. Лідерство на державній службі?! / В. Міщишин // Вісник державної служби України. – 2011 – № 3.
4. Ратич Б.Я. Педагогічні умови і модель формування у майбутніх офіцерів Державної прикордонної служби України готовності до лідерства// Міжнародний науковий журнал «Науковий огляд». – 2015. – № 7 (17). – С. 1–17.

Дідковська-Бідюк Марія Володимирівна,
старший психолог відділу кадрового
забезпечення Дніпровського управління
поліції Головного управління Національної
поліції у м. Києві

ГОТОВНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ПРОФАЙЛІНГУ

Використання психологічних технологій у різних галузях людської діяльності стає дедалі популярнішим. Не винятком є діяльність Національної поліції. За прикладом зарубіжних країн, психологія стає невід'ємною складовою діяльності правоохоронних органів.

Одним із основних психологічних здобутків, які використовуються у правоохоронній системі, є профайлінг (англ. Profile – профіль) – сукупність методів і методик оцінки та прогнозування поведінки особи на основі аналізу найінформативніших ознак, психологічного портрета особи, характеристик зовнішності, невербальної і вербальної поведінки, місцезнаходження [1, с. 60–67].

На жаль, в Україні профайлінг як метод пошуку злочинців та попередження правопорушень на даний час ще не використовується належним чином. Окремий інтерес становить особистість особи, які здійснює профайлінг – профайлера. Ми проаналізували роботи видатних психологів (Барка В.І., Ірхіна Ю.Б., Корсуна С.І., Медведєва В.С., Нещерет Т.В., Шаповалова О. В. та інших), присвячені дослідженню професіограм працівників органів внутрішніх справ та визначили, які риси є необхідними для профайлера.

Зокрема, основними пізнавальними процесами, які мають бути у профайлера, є:

- розвинута пам'ять, зокрема наочно-образна (пам'ять на зовнішність та поведінку людини допомагає під час пошуку осіб, що становлять оперативний інтерес);

- розвинуте логічне мислення (є необхідним для того, щоб зробити логічно правильні висновки з суперечливої інформації);

- креативність (дуже часто профайлерові доводиться приймати нестандартні рішення та діяти неочікувано для співрозмовника).

- концентрація та стійкість уваги (для того щоб не пропустити значущих ознак як під час огляду місця події та пошуку злочинців, так і під час спілкування з особами, що становлять оперативний інтерес).

Враховуючи те, що для застосування профайлінгу необхідні базові психологічні знання, уміння та навички, ми припустили, що психологи, які працюють у підрозділах Національної поліції, як ніхто інший підготовлені до складання психологічних профілів. Тому, ми вирішили визначити наскільки у потенційних профайлерів розвинені пізнавальні процеси, а також наскільки вони володіють навичками зчитування невербальної комунікації. Для цього ми використали такі психологічні методики:

- Методика дослідження короткочасної слухової пам'яті;

- Тест «Знайди помилку у прислів'ях»;

- Методика дослідження креативності Гілфорда;

- Числові ряди Ліппмана;

- Тест «Конттури фігур»;

- Методика «Числа та букви»;

- «Діагностика рівня розвитку здатності до адекватної інтерпретації невербальної поведінки» В.О. Лабунської;

У дослідженні взяли участь 52 психологи з різних областей України, віком від 22 до 40 років, стаж роботи в ОВС / Національній поліції – від 6 місяців до 20 років.

Результати дослідження показали, що у 29 осіб (56 %) короткострокова пам'ять добре розвинута, у 22 осіб (42 %) – середній рівень розвитку, у 1 особи (2 %) низький рівень.

За методикою «Знайди помилку у прислів'ях» 30 осіб (58 %) продемонстрували високий рівень розвитку інтелектуальних здібностей 13 (25 %) – середній рівень, 9 (17 %) – низький.

За методикою дослідження креативності Гілфорда психологи продемонстрували переважно посередні результати (в сукупності за усіма субтестами).

За результатами методики «Числові ряди» 21 особа (40 %) продемонстрували високий рівень, 24 особи (46 %) – середній рівень, 7 осіб (14 %) – низький рівень.

За методикою «Конттури геометричних фігур» високий рівень спостережливості продемонстрували 23 особи (44 %), середній рівень – 20 осіб (38 %), низький рівень – 9 осіб (18 %).

За методикою числа і букви високий рівень продемонстрували 48 осіб (92 %), 4 особи (8%) – середній рівень.

Методика В.О. Лабунської налічує 8 субтестів. За результатами кожного субтесту були отримані такі результати.

Таблиця

Номер та назва субтесту	К-ть осіб, які отримали низький рівень	К-ть осіб, які отримали середній рівень	К-ть осіб, які отримали високий рівень
C1 (пози)	3 (6 %)	43 (82 %)	6 (12 %)
C2 (міміка-жести)	13 (25 %)	36 (69 %)	3 (6 %)
C3 (міміка)	2 (4 %)	38 (73 %)	12 (23 %)
C4 (поза-обличчя)	2 (4 %)	38 (73 %)	12 (23 %)
C5 (конфлікт)	4 (8 %)	30 (58 %)	18 (35 %)
C6 (згода)	13 (25 %)	23 (44 %)	16 (31 %)
C7 (діада-група)	18 (35 %)	29 (56 %)	5 (10 %)
C8 (міміка-репліка)	6 (12 %)	35 (67 %)	11 (21 %)

Як бачимо, здатність до інтерпретації невербальної комунікації опитаних психологів на досить середньому рівні. Можливо, такі результати пов'язані з тим, що діяльність психологів підрозділів Національної поліції перш за все спрямована на супроводження працівників у процесі їх професійної діяльності (проведення експрес-діагностики особового складу, вивчення соціально-психологічного клімату, проведення реабілітації працівників, які були в екстремальних ситуаціях тощо), а безпосередньо до розслідування злочинів або просто до участі у конкретних слідчих діях психологи залучаються вкрай рідко.

За результатами проведеного дослідження, ми можемо зробити висновок, що на даному етапі психологам, які працюють у підрозділах Національної поліції, не вистачає знань, умінь та навичок для здійснення профайлінгової діяльності. Крім того, існує необхідність приділити додаткову увагу розвитку пізнавальних процесів, які є необхідними для здійснення професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Черкасова Е.С. Криминальный профайлинг как ориентирующий метод поиска преступника при совершении преступления в ситуации неочевидности // Профайлинг и медиация. – Калуга: Научно-образовательный «Центр социально-гуманитарных технологий» Калужского государственного университета им. К.Э. Циолковского, 2016. – С. 60–67.